

Stymulowanie aktywności twórczej dziecka w wieku przedszkolnym

Aktywność jest zjawiskiem charakterystycznym tylko dla gatunku ludzkiego. Człowiek może tworzyć w każdym okresie swojego życia, od wieku niemowlęcego do późnej starości. Jednostka aktywna to taka, która jest zdolna do działania, bierze w czymś żywy udział, a jednocześnie pełna jest inicjatywy i inwencji.

Wyróżniamy co najmniej pięć form aktywności:

- aktywność percepcyjna – wiąże się z funkcjonowaniem zmysłów,
- aktywność intelektualna – dotyczy procesów poznawczo-orientacyjnych,
- aktywność emocjonalno-motywacyjna – wiąże się z cechami osobowościowymi,
- aktywność zewnętrzna – dotyczy formy słownej (artykułowanej) lub pisemnej,
- aktywność percepcyjno-motoryczna ; to pisanie, rysowanie, wycinanie, klejenie

O aktywności własnej mówimy wtedy, gdy:

- podejmujemy działania z własnej inicjatywy,
- działamy osobiście,
- działalność daje nam zadowolenie.

Twórczość dziecka w wieku przedszkolnym oparta jest na wykorzystaniu jego spontanicznej aktywności. Początkowo przejawia się ona w zabawie i spontanicznych rysunkach. Często ma charakter przypadkowy. Przedszkolak cieszy się z samej działalności, bez względu na efekt końcowy.

Twórczość plastyczna jest jedną z ważniejszych form działalności dziecka w wieku przedszkolnym. Poprzez różnorodne prace plastyczne poznajemy naszego wychowanka : jego emocje, rozwój intelektualny, zainteresowania. Postawa twórcza zależy od trzech warunków: motywacji wewnętrznej, wolności i klimatu porozumienia z otoczeniem. Dziecko musi chcieć coś stworzyć, wykonać dla siebie, dla własnej przyjemności. Natomiast nauczyciel i rodzic powinien zagwarantować mu poczucie bezpieczeństwa, klimat otwartości i akceptacji.

Nauczyciel przybliży dzieciom różne techniki plastyczne, zapozna je z różnymi formami ruchu i rodzajami muzyki, ukazuje sposoby operowania słowem. Dziecko ma możliwość eksperymentowania podczas wielorakich sytuacji edukacyjnych na poznanym wcześniej materiale plastycznym, aż do chwili wygaśnięcia fascynacji daną techniką lub materiałem. Dziecko powinno uczestniczyć we wszelkich działaniach dobrowolnie, bez przymusu. Należy unikać sytuacji stresujących oraz rywalizacji. Inspirujemy działania wychowanków muzyką, sztuką, słowem. Ważne jest także, aby zapewnić dziecku możliwość swobodnej twórczej wypowiedzi. W swych działaniach bowiem może natrafić na problemy w rozwiązywaniu których należy mu pozostawić możliwie dużo swobody. Sprzyja to aktywizowaniu myślenia, przyczynia się do rozwoju samodzielności, pomysłowości i refleksyjności. Wymaga to od nauczyciela pewnych umiejętności empatycznych, świadomej pokory, cierpliwości a także pedagogicznego optymizmu.

Ważną sprawą jest także stały dostęp do materiałów plastycznych i narzędzi. Wszelkie niebezpieczne dla dzieci narzędzia (nożyczki, patyczki, druciki itp.) umieszczamy w bezpiecznym miejscu. Przypominamy także o zasadach bezpiecznego korzystania z nich. Podczas tworzenia dziecko powinno czuć się nieskrępowane tym, że może się pobrudzić. Należy zadbać o to, aby miało strój ochronny i zabezpieczone miejsce pracy. Warto pamiętać o tym, że dziecko powinno mieć czasem prawo wyboru narzędzi, materiałów i miejsca działalności plastycznej (nie zawsze musi to być stół).

Twórczość plastyczna dziecka w wieku przedszkolnym ma bardzo duży wpływ na jego ciągły rozwój. Jest płaszczyzną kształtowania aktywności myślenia, inicjatywy w działaniu, rozwoju sprawności rąk i ogólnej motoryki przedszkolaka. Ma duże znaczenie dla utrzymania równowagi nerwowej dziecka, dla jego zdrowia psychicznego. Daje mu wiele radości, przynosi odprężenie, rozładowanie napięć. Czynność twórcza angażuje myśli, pamięć, uczucia i wyobraźnię małego twórcy. Obcowanie z plastyką poszerza wiedzę dziecka o świecie, pobudza ekspresję słowną i dzięki temu rozwija mowę. Prace dzieci pozwalają na ujawnienie odrębności każdej jednostki.

Aktywności twórczej sterowanej wewnętrznymi motywami najbardziej sprzyja „otwarty styl” pracy z dzieckiem. Wyzwalanie i rozwój twórczej aktywności plastycznej dzieci może być efektem pracy takiego nauczyciela, który jest świadomy tego, jakie umiejętności w tym kierunku dziecko może osiągnąć, a także posiada pewne predyspozycje pozwalające mu wyzwolić twórczą aktywność przez stwarzanie sytuacji inspirujących dziecko.

Dziecko na zajęciach plastycznych zdobywa umiejętności posługiwania się różnymi technikami plastycznymi i poznaje wiadomości z zakresu sztuk plastycznych. Umożliwiają mu swobodną ekspresję plastyczną sprawiamy, że każde dziecko bez względu na aktualne możliwości może wyrazić to, czego nie umie powiedzieć.

Stosowanie różnorodnych technik plastycznych w pracy z dziećmi wpływa na wzrost zainteresowania się pracą plastyczną, pobudza do twórczego działania, ekspresji.

Twórczość jest cechą silnie związaną z ciekawością świata. Zadaniem przedszkola i rodziców jest przygotowanie dziecka do aktywnego twórczego życia. Dzieci zdolne łatwo odbierają i przetwarzają informacje o otaczającym nas świecie. Cechują ich specyficzne cechy indywidualne, takie jak pomysłowość, entuzjazm, chęć do działania, wysoka samoocena, popularność wśród rówieśników. Każde dziecko posiada pewien potencjał twórczy, to od poziomu naszego zaangażowania zależy poziom rozwoju twórczego dziecka. Rozwój i kształtowanie twórczego myślenia jest jednym z zadań edukacji. Aby kształtować umiejętności twórcze należy stawiać dziecku pewne zadania, stwarzać odpowiednie sytuacje, oraz zapewnić warunki emocjonalne i materialne. Najlepszym momentem na kształtowanie twórczości dziecka jest wiek przedszkolny. Dzieci w tym wieku mają ogromną wyobraźnię i potencjał, wykazują się pomysłowością plastyczną, muzyczną, ruchową. Zdolności te należy w dziecku rozwijać i rozbudzać. Zdolności, które nie są stymulowane ulegają zahamowaniu.

Wychowanie do twórczości i kształtowanie osobowości rozpoczyna się na łonie rodziny. Aktywność twórcza dziecka powinna mieć zapewnione odpowiednie warunki do rozwoju. Trzeba szanować spontaniczność dziecka, pozwolić mu działać, unikać zachowań, które mogłyby hamować dziecięcą ekspresję. Dziecko powinno pracować samodzielnie, rodzice nie mogą mu nadmiernie pomagać, wyręczać, czy narzucać swoich pomysłów i rozwiązań. Nie można też występować jako osoba nieomylna, wszechwiedząca, której

wszyscy muszą się podporządkowywać. Trzeba pozwolić dziecku na wyrażanie własnych sądów, a także pokazać mu, że każdy ma do tego prawo. Ważna jest atmosfera w rodzinie: dziecko powinno współuczestniczyć w życiu rodzinnym, podejmowaniu decyzji, być szanowane, akceptowane, swobodne w rozwijaniu wyobraźni i tworzeniu.

Zdarza się, że naturalna potrzeba aktywności twórczej dziecka jest hamowana przez dorosłych: „Nie dotykaj, bo się pobrudzisz!”, „Nie ruszaj, bo zepsujesz” „Rysuj kredkami, bo jak weźmiesz farby to wszystko zachlapiesz”, „Zostaw ten stary koc, jutro ci kupię kolorowy namiot”, „Wyrzuć ten kij, masz przecież świecący miecz”, „Nie, te pudełka są do wyrzucenia, nie do zabawy, nie składaj śmieci” itp. Znać takie sytuacje, prawda? Wyjawszy kwestie bezpieczeństwa, nie należy na każdym kroku temperować dziecka, trzeba dać mu swobodę twórczą w zabawie, co zaowocuje potem twórczym podejściem do rozwiązywania problemów.

Dziecko ma nad dorosłymi tę przewagę, że nie jest ograniczone schematami, ma niesamowitą wyobraźnię i naturalną ciekawość świata. Bez trudu znajdzie dziesięć nietypowych zastosowań długopisu, zaadaptuje do zabawy krzeselko raz jako okręt, drugi raz jako konia, innym razem jako królewski tron, czy potwora czyhającego za stołem.